

מסורת הש"ס

- (א) גדל'ל דבי רבן גמליאל,
- (ב) ס"א דמי' בירחא,
- (ג) וזמרת' אלהם מועדי' ז'
- (ד) פסחים כג: שעות
- (ה) ס"א ואלה אבסג,
- (ו) ומאלו ריען. (ז) ס"א,
- (ח) ס"א ליע. (ט) [מוספתא
- (י) ספ"א, (יא) ט' בס"א: שמה,
- (יב) ס"א ליע.

תורה אור השלם

1. אלה מועדי' ז' מקראי קדש אשר תקרא אתם במועדיכם: יקרא כב ד וילע משה ואהרן קרב ואביהוא ושבעים מזבני ז' שקאל: שבות כד ט צשה קרב למועדיכם שקמש דע מבואא:
2. תהלים קד ט דבר אל בני ישראל ואמרת' אליהם מועדי' ז' אשר תקרא אתם מקראי קדש אלה הם מועדי': יקרא כב ב
3. אלה מועדי' ז' אשר תקרא אתם מקראי קדש להקריב אשה לז' עלה ופתחה וזבח זבחים דבר יום ביומו:
4. יקרא כג לו 6. ויאמר שמואל אל העם ז' אשר עשה את משה ואת אהרן ואשר העלה את אביהם מארץ מצרים:
5. שמואל א יב 7. וישלח ז' את דבאל ואת בן את יפתח אשר שמואל יציל אתכם מיד איביכם מקיבו ויתשובו בטה: שמואל א יב א

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עדי שקר כי לתוך המערכ ושמיר ונפל כאן פעמים שנה וזוהי לנה ופעמים שבא בדרך קצרה והס"ד:

מוסף רש"י

פתק ביה. זקן כו (שבועות יח: ע"ז י"א).

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה כה.

עין משפט נר מצוה

כד א ב מ"י פ"ג מהלכות קדושת השם הלכה י: בה ג מ"י שם הלכה י: בו ד מ"י שם פ"ז הלכה (גל) [ג]: כו ה מ"י שם פ"ח הלכה ט: כז ו מ"י שם פ"ט הלכה י:

לעני רש"י

מוט"א. רב אדרה.

רבינו הגנאל

תניא אמר רבן גמליאל לחכמים כך מקובלני מבית אבי אבא פעמים שבא בארוכה פעמים שבא בקצרה, וכשיש בא מוהרי"א אמר ר' יוחנן מקרא קרא עשה ירח למועדים, כלומר לפי מה שזכרנו לו. אבל שמש לא, אלא ידע מבואו. ר' חייא (חזו"ת) לסיהרא בצפרא דכ"ט בירחא דקאי במוחה, שקל אבנא רמא ביה, לאורחא מקדישין לך על חשבון המולד ולא תיראה היללה במערב, זיל בדרך קצרה. מצינו שבמשלה מלכות בית דוד כירח, שנאמר כירח יכון עולם ועד שחקן וגו', ולפיכך א"ר ר' חייא זיל לעין טב וקדישה לירחא, ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקיים. כלומר נתקיימה ראית הלבנה בעולם. וכן רבנן פנים אחת נתקשרו שמים בעבים, ודימו בני אדם שחחשיך, וראו דמות לבנה בינים כיט לחוש אמר להו רבן גמליאל כך מקובלני מבית אבי אבא. שאין חדשה של לבנה פחותה מכ"ט ימים ומחצה וכו' ואותו היום מתה אמו של בן זוא והספידה רבן גמליאל להודיע לכל שלא נתקשר החדש. ועוד באו שנים ואמרו ראינוהו בזמנו כולו. פיר' באו שנים שאמרו ראינוהו ליל ל', ולילי ל"א לא נראתה, וקיבלן רבן גמליאל וקבע ראש שנה יום שלשים. ואמר ר' דוסא עירי שקר, דאוי להיות ראש שנה למחר. הוודה ר' יהושע לדבריו כולו, עד א"ל רבי עקיבא לר' יהושע ר' תרשונ לומר לפניך ממה שלמדתיך, אמר לו אמור, אמר לו היה לו לכתוב אלה מועדי ה' מקראי קדש ודיי, למה כתיב אשר תקראו אתם שלש פעמים, אלא ללמד שאין מועדים עד שתקראו יום פלוני מועד. ולמה שלש פעמים כתיב תקראו, ללמד אפילו שנגנים מוטעין ואפי' מורידין, אין מועד אלא מה שתקראו. אמר לו עקיבא נחמתי. אמר לו, ר' יהושע, אצל

לאורתא מקדשין דך ואת קיימת הבא. תימה הא שפיר אפשר שיהא המולד ציוס ל' קודם י"ח שעות שיכולה לראות ציוס ותראה הישנה ציוס כ"ט שחרית אפילו לצני מערב שמה לא היה כל כך שחרית [כג: י] אלא שמש בגזירתו שלא היה ראויה לצני מערב וצקונטרס פי' ואת קיימת הכא ולא תהא נראית ערבית שזו לא יקדשו החדש למחר כדאמר צ"ק קמא (דף כ: וס) וזרין שיהא לילה ויום מן החדש שאס נראית הישנה לאור עשרים ותשעה אין מקדשין מחר את החדש וזה אי אפשר להיות כדפרישית צ"ק (שם ד"ה תלות): ז"ל לעין טב וקדישה. שם היו קצועים לקדש את החדש כדל"י בפסיקתא בפסוק וקדשו חדש שופר למה צית דין מקדשין החדש צעין טז לפי שהוא צית הועד אמר הקדישה שכל מה שעשה ר"ג עשוי שנאמר אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם בין בזמנן בין שלא בזמנן אין לי מועדות אלא אלו בא לו אצל ר' דוסא בן הורכנים אמר לו אם באין אנו לדון אחר בית דינו של ר"ג צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו שנאמר ושבעים מזבני ישראל ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים אלא ללמד שכל שלשה ושלושה שעמדו בית דין על ישראל הרי הוא כבית דינו של משה נטל מקלו ומעותיו בידו והלך ליבנה אצל ר"ג ביום שחל יוה"כ להיות בחשבונו עמד ר"ג ונשקו על ראשו אמר לו בוא בשלום רבי ותלמידו רבי בחכמה ותלמידו שקבלת את דבריו: [גמ'] תניא אמר להם ר"ג לחכמים כך מקובלני מבית אבי אבא פעמים שבא בארוכה ופעמים שבא בקצרה א"ר יוחנן מ"ט דבי רבי^ב דכתיב^ג עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו שמש הוא אידע מבואו ירח לא ידע מבואו רבי חייא חזייא לסיהרא דהוה קאי בצפרא^ד דעשרים ותשעה^ה שקל קלא פתק ביה אמר לאורתא בעינן לקדושי כך ואת קיימת הכא זיל איכסי^ו א"ל רבי לר' חייא זיל לעין טב וקדישה לירחא ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקיים ת"ר פעם אחת נתקשרו שמים בעבים ובקשו ב"ד לקדשו אמר להם ר"ג כך מקובלני מבית אבי אבא ה"אין חדושה של לבנה פחותה מעשרים ותשעה יום ומחצה ושני שלישי שעה וע"ג חלקים ואותו היום מתה אמו של בן זוא והספידה ר"ג הספר גדול לא מפני שראויה לכך אלא כדי שידעו העם שלא קידשו ב"ד את החדש: הלך ר"ג (ומצאו) מיצר כו: איבעיא להו מי מיצר ר"ע מיצר או רבי יהושע מיצר ת"ש דתניא הלך ר"ע ומצאו לרבי יהושע כשהוא מיצר אמר לו^א [רבני] מפני מה אתה מיצר אמר לו^ב (רבי) עקיבא ראוי לו שיפול למטה י"ב חדש ואל יגזור עליו גזירה זו א"ל רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתיך אמר לו אמור לו הרי הוא אומר אתם^א אתם^ב אתם^ג אתם^ד אתם^ה אתם^ו אפילו מוטעין בלשון הזה אמר לו עקיבא נחמתי נחמתי: בא לו אצל רבי דוסא בן הורכנים כו: ת"ר^ז למה לא נתפרשו שמותם של זקנים הללו שלא יאמר אדם פלוני כמשה ואהרן פלוני כנבד ואביהוא פלוני כאלרד ומידד ואומר^ח ויאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן ואומר^ט וישלח ה' את ירובעל ואת בן ואת יפתח ואת שמואל ירובעל זה גרעון ולמה נקרא שמו ירובעל שעשה מריבה עם הבעל בן זה שמשון ולמה נקרא שמו בן דאיתי מדן יפתח כמושמעון ואומר

וערבים במערב א"ר יוחנן בן נורי עדי שקר הם כשבאו ליבנה קיבלן רבן גמליאל ועוד באו שנים ואמרו ראינוהו בזמנו ובלי ל עיבורו לא נראה וקיבלן ר"ג אמר רבי דוסא בן הורכנים עדי שקר הן היאך מעידים על האשה שילדה ולמחר כריסה בין שינייה אמר לו רבי יהושע רואה אני את דברך שלא לו ר"ג גזורני עליך שתבא אצלי במקלך ובמעותך ביוה"כ שחל להיות בחשבונך הלך ומצאו ר"ע מיצר אמר לו גיש לי ללמוד שכל מה שעשה ר"ג עשוי שנאמר אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם בין בזמנן בין שלא בזמנן אין לי מועדות אלא אלו בא לו אצל ר' דוסא בן הורכנים אמר לו אם באין אנו לדון אחר בית דינו של ר"ג צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו שנאמר ושבעים מזבני ישראל ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים אלא ללמד שכל שלשה ושלושה שעמדו בית דין על ישראל הרי הוא כבית דינו של משה נטל מקלו ומעותיו בידו והלך ליבנה אצל ר"ג ביום שחל יוה"כ להיות בחשבונו עמד ר"ג ונשקו על ראשו אמר לו בוא בשלום רבי ותלמידו רבי בחכמה ותלמידו שקבלת את דבריו: [גמ'] תניא אמר להם ר"ג לחכמים כך מקובלני מבית אבי אבא פעמים שבא בארוכה ופעמים שבא בקצרה א"ר יוחנן מ"ט דבי רבי^ב דכתיב^ג עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו שמש הוא אידע מבואו ירח לא ידע מבואו רבי חייא חזייא לסיהרא דהוה קאי בצפרא^ד דעשרים ותשעה^ה שקל קלא פתק ביה אמר לאורתא בעינן לקדושי כך ואת קיימת הכא זיל איכסי^ו א"ל רבי לר' חייא זיל לעין טב וקדישה לירחא ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקיים ת"ר פעם אחת נתקשרו שמים בעבים, ובקשו ב"ד לקדשו אמר להם ר"ג כך מקובלני מבית אבי אבא ה"אין חדושה של לבנה פחותה מעשרים ותשעה יום ומחצה ושני שלישי שעה וע"ג חלקים ואותו היום מתה אמו של בן זוא והספידה ר"ג הספר גדול לא מפני שראויה לכך אלא כדי שידעו העם שלא קידשו ב"ד את החדש: הלך ר"ג (ומצאו) מיצר כו: איבעיא להו מי מיצר ר"ע מיצר או רבי יהושע מיצר ת"ש דתניא הלך ר"ע ומצאו לרבי יהושע כשהוא מיצר אמר לו^א [רבני] מפני מה אתה מיצר אמר לו^ב (רבי) עקיבא ראוי לו שיפול למטה י"ב חדש ואל יגזור עליו גזירה זו א"ל רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתיך אמר לו אמור לו הרי הוא אומר אתם^א אתם^ב אתם^ג אתם^ד אתם^ה אתם^ו אפילו מוטעין בלשון הזה אמר לו עקיבא נחמתי נחמתי: בא לו אצל רבי דוסא בן הורכנים כו: ת"ר^ז למה לא נתפרשו שמותם של זקנים הללו שלא יאמר אדם פלוני כמשה ואהרן פלוני כנבד ואביהוא פלוני כאלרד ומידד ואומר^ח ויאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן ואומר^ט וישלח ה' את ירובעל ואת בן ואת יפתח ואת שמואל ירובעל זה גרעון ולמה נקרא שמו ירובעל שעשה מריבה עם הבעל בן זה שמשון ולמה נקרא שמו בן דאיתי מדן יפתח כמושמעון ואומר

ר' דוסא תנו רבנן למה לא נתפרשו שמותן של זקנים צדיקים, שלא יאמר פלוני כמשה ואהרן, פלוני כאלרד ומידד. ואומר ריאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן וגו'.